

HÍRADÓ

AZ ELMÚLT HÉT

EUROPA arra figyelmezteti az Egyesült Államokat, hogy ne akadályozza a kelet-nyugati kereskedelmet. Az NSZK-t és a nyugat-európai szövetségeseket ingerli, hogy az amerikaiak megpróbálják jelentősen visszafogni a szocialista országokba irányuló technológiai exportot. A The Washington Post írta ezt, azt fejtegetve, hogy az alig két éve kirobbant földgázcsúvása után a jelenlegi ellentét azt tükrözi, hogy „a európaiakat aggasztja saját gazdaságuk lassú fellendülése, s szeretnék helyreállítani az enyhülést akkor, amikor a fegyverzetkorlátozásnak nem éppen kedvezők a kilátásai. Az amerikai lap úgy véli, hogy miközben Moszkva és Washington kapcsolatai nem javulnak, az öreg kontinens kisebb államai előreléptek a feszültség csökkentésében, a kelet-nyugati párbeszéd fenntartásában. A politikai összefüggéseket is elemzi a The Washington Post, amidőn a bonni véleményt idézve kifejti, hogy „a szövetségesek teljesítették kötelezettségeiket, keresztülvitték a rakéták telepítését, így most Washingtonnak kellene segítenie az európaiak igényét arra, hogy több árut és technológiát adhassanak el a Keletnek”.

A DIPLOMÁCIAI KÉSZSÉGET hangsúlyozta egy másik cikkében a már idézett újság. „A korábbi washingtoni kormányzatok a háború után a fegyverzet növelésére irányuló erőfeszítéseiket összekapcsolták azzal, hogy diplomáciai eszközökkel kísérleteket tettek a katonai versengés megfékezésére vagy szabályozására” — írta a Post, amely Eisenhower-től Carterig felsorolja, milyen megállapodások születtek a korábbi elnökök idején. A reagani irányítás viszont az Egyesült Államok legnagyobb szabású katonai fejlesztését hajtotta végre békeidőben, s két évtized óta első ízben szakadtak meg teljesen a nukleáris fegyverek ellenőrzéséről folytatott tárgyalások a világ két legerősebb nemzete között. A lap szerint a washingtoni magatartás „drámaian eltér” a demokrata, illetve a republikánus elődöktől, és föllehetően fontos kérdés lesz az elnökválasztási hadjáratban is. Haig volt külügyminisztert idézve a cikk leszögezi, hogy az amerikai fél a különböző leszerelési fórumokon eleve elfogadhatatlan és indokolatlan követelésekkel lépett fel. A jövő nehézségeire utava a The Washington Post megjegyzi, hogy az Egyesült Államok olyan új fegyverkezési programokat határozott el, amelyek lehetetlenné teszik az esetleges egyezmények ellenőrzését.

A NATO RAKÉTATELEPÍTÉSÉRŐL és a Varsói Szerződés válaszlépéseiről fejtette ki véleményét Egon Bahr. Az SPD vezető személyisége nyilatkozatában azt hangoztatta, hogy ezen intézkedések nyomán nem növekedett az NSZK biztonsága. A jelenlegi bonni kormányznak kellene lépéseket tennie azért, hogy a helyzet javuljon. Mint jelezte, az atlanti szövetségben a bonni diplomácia megtalálhatná a módját annak, hogyan ösztökélje tárgyalásokra és meg egyezésre partnereit. Erich Honecker szeptemberre tervezett útjáról azt mondta Bahr, hogy ezen a találkozón megvitatható, mit tehet a két német állam az erőszakról való lemondás elvének az elfogadtatásáért.

MAROKKÓ ÉS LÍBIA szerződést kötött, amelynek értelmében a két ország államszövetségre lép egymással. A megállapodást rögzítő közös közleményt a MAP, a marokkói hivatalos hírügynökség hozta nyilvánosságra. A közlemény szerint a szerződés csak akkor lép életbe, „ha mindkét ország népe, a helyi eljárásnak megfelelően, jóváhagyja azt”. Marokkói illetékesek szerint a szerződést népszavazásra boicsótják. A szerződést II. Hasszán marokkói király és Moamer el-Kadhafi ezredes, a líbiai forradalom vezetője hétfőn írta alá a marokkói Udzsdaóban.

A szerződés megkötéséről kiadott közlemény kiemeli, hogy az államszövetség megeremtésével II. Hasszán és Kadhafi a kétoldalú kapcsolatok megszilárdítására és az arab népek egységének szorosabbra fűzésére törekszik. A közlemény nem részletezi, hogy a politikai-társadalmi berendezkedést és a külpolitikai irányvonalat tekintve egymástól nagymértékben eltérő két észak-afrikai arab állam szövetsége milyen konkrét formát öltene. A bejelentés mindenesetre a két ország között több éven át tartott feszültség után tavaly megindult békülési folyamat látványos megnyilvánulásaként értékelhető.

FRANCIA GONDOK. Olcsóbbá tette kölcsöneit az egyik legnagyobb francia bank, a Banque Nationale de Paris. Lépése azon intézkedések sorába illeszkedik, amelyekkel fokozottabb mozgásra próbálják bírni a gyengélkedő nemzetgazdaságot. A legfrissebb hivatalos statisztika szerint ugyanis Franciaország nemzeti összterméke az idei év második negyedében — 1982 óta először — ismét csökkent.

MEGNYÍLT A TENGERJOGI KONVENCIÓ előírásainak gyakorlati megvalósításával foglalkozó előkészítő bizottság második ülészaka. A genfi tanácskozáson a résztvevők megvitatták a tengerjogi konvenció életbeléptetésével kapcsolatos kérdéseket. A világ óceánjainak használatát és a tengerfenék kiaknázását szabályozó tengerjogi konvenciót eddig százharmincnyolc állam írta alá, de a tőkés országok egy csoportja mind-egy nem fogadta el.

Az ülésen a fejlődő országokat tömörítő 77-ek csoportja elítélte a nyolc nyugati állam magatartását, hangsúlyozva, hogy megállapodásuk jogtalan, ellentmond a konvenciónak.

Olaszország

Kormányzás a válság vizein

Hetekig tartó válsághangulat után zárta le első esztendejét az olasz kormány. Mintha a párizsi városbíróban olvasható jelmondat érvényesült volna itáliai vonatkozásban: „Himbáldozik, de nem súlylyed el.” Kérdéses azonban, hogy a szocialista párti miniszterelnök, Bettino Craxi „hajója” — amelyen őt párt, a szocialisták, kereszténydemokraták, szociáldemokraták, liberálisok és a köztársasági képviselői foglalnak helyet — kiállja-e az őszi viharokat? A válsághangulatnak komoly és valószínűleg tovább ható okai voltak. Közülük az a leg-súlyosabb, amely az olasz választók véleménynyilvánításában mutatkozott meg. Június 17-én — mint ismeretes — a strassbourgi európai parlament tagjainak megválasztásakor az ellenzékben levő Olasz Kommunista Párt előretört, megelőzte a sok évtizedig vezető helyet elfoglaló kereszténydemokrata pártot. Ésszerű lett volna ebből levonni a régóta esedékes következtetést; a kommunisták nélkül nem lehet Olaszországot kormányozni. Világosabban szólva: az OKP nélkül nem lehetséges a még mindig tornyosuló gazdasági, társadalmi bajokat, az inflációt, munkanélküliséget, költségvetési hiányt, erkölcsi válságot orvosolni.

Az csak természetes, hogy a kommunisták hangsúlyozottan jelentették ki, hogy a Craxi-kormánynak le kell mondania. Feltűnő volt azonban, hogy ha nem is ilyen nyíltan, még gazdasági körökben is meggondolásra, sőt következtetésekre levonására készítetett a júniusi választási eredmény. A Gyár- és Iparosok Szövetsége, a Confindustria elnökhelyettese, De Benedetti mondotta: „Nem lehet kormányozni minden harmadik olasz ellenére.”

Szélesebb alapokon nyugvó kormány kell — ez az igény sokszor kapott hangot az elmúlt hetekben. Volt olyan elképzelés, nevezük inkább találgatásnak, hogy nem kellene bevonnai valamilyen formában a kommunistákat az ország irányításába? Az elképzelés, bármelyik változatát tekintve is, emlékeztetett a „történelmi kompromisszumra”, amelyet jó 10 évvel ezelőtt a Kommunista Párt hirdetett meg. Együttműködési készsége jelentett a kereszténydemokratákkal. Bizonyos mértékű megvalósítása volt, hogy néhány évig a kereszténydemokrata kormány élvezte a legnagyobb baloldali párt külső, vagyis parlamenti támogatását.

A formula azonban csődöt mondott, mert az egyszínű kormány képtelen volt hatékony irányításra. A történelmi kompromisszumnak ellentmondott a kereszténydemokrata párt sok évtizedes rossz beidegződése. Ezután hirdette meg a teljesen ellenzékbe vonult kommunista párt a „baloldali alternatívát”. Azt a kormányzati változatot, amely szerint a kommunisták a baloldali pártokkal, elsősorban a szocialista párttal karöltve fogják kézbe a kormányrudat. Ez azonban a mindinkább jobbra tolódó szocialista párt magatartása miatt nem valósult meg. Bettino Craxi a kereszténydemokratákkal és a többi kisebb párttal együttműködve érte el régi célját: elnökségével alakult meg egy éve a koalíció.

Mindemellett a kommunisták továbbra sem mondanak le a baloldali alternatíváról. Nem hozott változást ebben a Berlinguer halála után Alessandro Natta főtitkárrá választása sem. A párt központi

bizottsága ugyanis az addigi politika folytatása mellett foglalt állást. A történelmi kompromisszumra való utalásokkal szemben világosan megmondotta, hogy nincs visszatérés a múlthoz.

A Craxi kormány lemondásának követelése nemcsak a június 17-i választások következtében hangzott el. Habár nem sok kormány érte meg Olaszországban az egyesítés fennmaradást, a Craxi-kabinet mégsem mondható szilárdnak. Az egyes pártok között a kormányon belül állandóak voltak a késhegyig menő viták. A kereszténydemokrata párt körében fájdalmasan viselik, hogy nem az ő emberük áll a kormány élén.

Maga a miniszterelnök, ezt lekicsinyelve, inkább azt tartotta válságot előidéző mozzanatoknak, hogy a vizsgálatok megerősítették: egyik minisztere, Pietro Longo, a Szociáldemokrata Párt főtitkára összeesküvőnek minősült. (Tagja volt a szabadkőműves páholy-nak álcázott P-2-nek, amely a hírhedt, fasiszta múltú Licio Gelli vezetésével árnyék-kormányként szinte alvilági befolyást gyakorolt az olasz politikai, gazdasági és katonai vezető körökre.) Ezt a válságot úgy hidalták át, hogy Longo lemondott, helyére Pierluigi Romitát nevezték ki, akinek miniszteri posztját viszont a 37 éves Carlo Vizzini foglalta el.

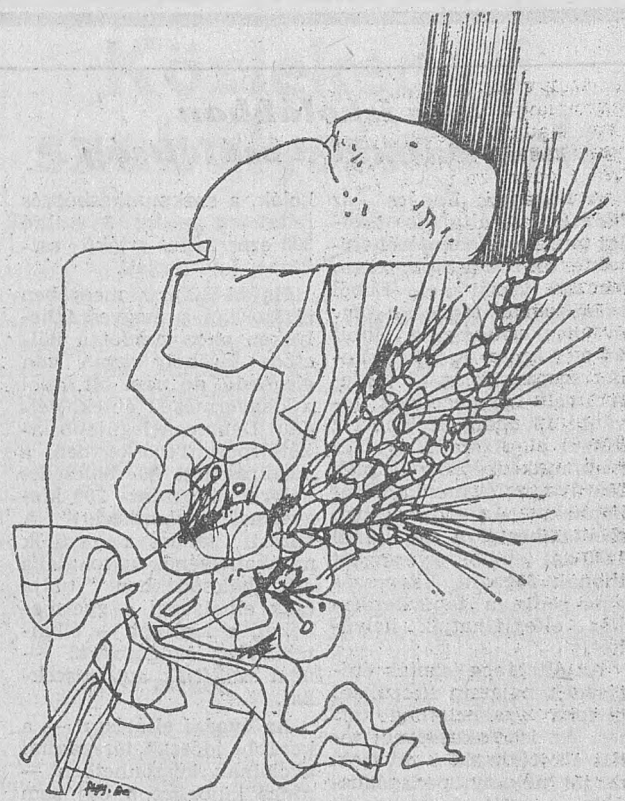
Noha mondta, maga Craxi sem hitte komolyan, hogy e személycserével kiküszöbölte a kormányválság lehetőségét. A Longo-üggyel jelentős erkölcsi veszteség érte csapatát.

Egy év alatt elért eredményei sem voltak elegendőek a belső viták feloldására. Ezért tartotta szükségesnek, hogy a koalíciós pártok vezetőivel új dokumentumot, az együttműködés és a kormányprogram új okmányát dolgozza ki. Ezzel lépett a parlament elé. De, hogy elejét vegye a részletszavazásban várható esetleges kudarcoknak, rögtön felvette a bizalmi kérdést, s ennek során a kormánypártok a meg egyezés lényegének értelmében a kabinet maradására szavaztak.

A megfigyelők általában kételkednek abban, hogy a koalíció elviseli majd a megpróbáltatásokat. Mert viták várhatók. Például a Köztársasági Párthoz tartozó pénzügyminiszter, Bruno Visentini szerint az adócsalások ellen lehetetlen küzdeni, ha a kormánytöbbség nem támogatja. Ami a társadalmi küzdelmeket illeti, a Craxi-kormány nehezebb helyzetben lesz, mint eddig. Épített ugyanis a szakszervezeteken belüli ellentétekre (szocialisták kontra kommunisták), de ezek az ellentétek eljutottak az enyhüléshez. S nyilván tovább hat a júniusi választások eredménye is, a tömegtámogatással megerősödött kommunista párt szavát komolyan kell venni.

Kibővített jogkör

Kibővített külkereskedelmi jogköröt kapott az a 14 kínai tengerparti város, amelyet nemrégiben megnyitottak a külföldi beruházók előtt. Ezek a városok a jövőben saját hatáskörükben bírálják el a külföldi cégekkel létesítendő vegyes vállalatokra vonatkozó kérelmeket, s a mindenkori városi vezetés engedélyezi a vegyes vállalatokhoz szükséges beruházási javak importját is. Felhatalmazást kaptak az Államtanáctól arra

AZ ALKOTMÁNY ÉS AZ ÚJ KENYÉR ÜNNEPE

Igazi tárgyalási készsége van szükség

Csernyenko a szovjet-amerikai kapcsolatokról

A szovjet vezetés megítélése szerint az amerikai kormányzat részéről nemcsak szépen hangzó szavakra, hanem konkrét tettekre van szükség ahhoz, hogy normalizálódjanak a két ország közötti kapcsolatok — állapítja meg Konsztantyin Csernyenko, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke Sean Macbride-hoz, a Lenin- és Nobel-békedíjas, neves író, közéleti személyiséghez intézett üzenetében.

Csernyenko Macbride-nak arra a közelmúltban írt levelére válaszolt, amely a szovjet-amerikai kapcsolatok alakulásával, a leszerelés kérdéseivel foglalkozik.

A Moszkvában közzétett válaszában Konsztantyin Csernyenko vitába száll Macbride levelének azzal a megállapításával, hogy Reagan elnöknek a nukleáris háború értelmetlenségéről, a nukleáris fegyverek megsemmisítésének szükségességéről „a közelmúltban tett kijelentései „megnyitják az utat” a komoly tárgyalások előtt”. Amerikai részről — emlékeztet rá a szovjet vezető — szavakban korábban sem volt hiány, ám a washingtoni kormányzat valamennyi lépése ellentmondott és ellent-

mond a tárgyalási készségnek, a kapcsolatok javításának szándékát hangoztató kijelentéseinek. Ennek az amerikai álláspontnak a megváltozásáról jelenleg sincs szó.

A Szovjetunió több ízben nyilvánította, hogy jó kapcsolatokra törekszik az Egyesült Államokkal — hangsúlyozza Konsztantyin Csernyenko. Ehhez azonban mindkét fél részéről megfelelő akaratra van szükség. Szovjet részről ezért úgy vélik, hogy csakis az amerikai kormányzat konkrét lépései, nem pedig pusztán szavai tehetik lehetővé a két ország viszonyának normalizálását.

Macbride hasonló tartalmú levelet küldött Reagan amerikai elnöknek is. Válaszában Reagan elnök újólag azt hangoztatta, hogy „a konstruktív tárgyalások és a leszerelés híve”. Megismételte azt az elmúlt hónapokban többször elhangzott kijelentését is, hogy kész találkozni Csernyenkóval, „ha a találkozót megfelelően előkészítik és ha a hozzájárulhat az amerikai-szovjet kapcsolatok javulásához”. Konkrét javaslatok azonban ezúttal sem hangzottak el részéről.

A világvár demilitarizálása

A TASZSZ az amerikai állásponttól

Az amerikai elnökválasztás közeledtével a washingtoni kormányzat hivatalos képviselői egyetlen propagandafogást sem hagynak ki annak érdekében, hogy a világvár demilitarizálásával kapcsolatos igazi hivatalos amerikai állásfoglalást illetően bizonytalanságban tartsák az ország közvéleményét — írja a szovjet hírügynökség kommentárjában. A cikk rámutat:

A kormányzat hivatalos tisztségviselői hol azt állítják, hogy az amerikai álláspontot állítólag egyetlen milliméter választja el a tárgyalások jellegére és méretére vonatkozó szovjet javaslatok elfogadásától, hol pedig annak adnak hangot, hogy Reagan elnök „nagy kiábrándultsággal” fo-

gadta a szovjet kezdeményezéseket. A helyzetből ítélve — folytatódik a kommentár — Washington most nem annyira az elfogadhatatlanságot, hogy miként kezdjenek tárgyalásokba a kozmikus térség militarizálásának megakadályozásáról, mint inkább az, hogy minél kisebb politikai presztízsvesztéssel hiúsítsák meg a tárgyalásokat, sőt, a Szovjetuniót tegyék felelőssé ezért.

A kommentár szerzője a továbbibban Charles Gabrielt, az amerikai légierő vezérkari főnökét idézi, aki a képviselőház egyik albizottságának zárt ülésén nyíltan kijelentette: „kozmosz potenciálunkra szükségünk van”. A Reagan-kormányzat — mint ismeretes — kétszeresére növelte az előirányzatokat a műholdröbölő fegyverek amerikai programjára, és úgy tűnik, hogy szilárdan eltökélte ennek a programnak a megvalósítását.

A szovjet hírügynökség megállapítja: az Egyesült Államok hivatalos körében jelenleg makacsul tartja magát az a bizarr javaslat, hogy kössenek a Szovjetunióval „korlátozott megállapodást a műholdak mozgásának szabályairól”. Ennek a „KRESZ-szabályzatnak” nyilvánvalóan az lenne a rendeltetése, hogy a világvár demilitarizálásának eszméje mellett washington: elkötelezettség illúzióját kelte a közvéleményben.

is, hogy saját szakértői csoportokat küldjenek külföldre és az ottani vállalatokkal tárgyalásokat folytassanak. Hasonló külkereskedelmi jogokat eddig csak az a főként Makao és Hongkong körül elterülő négy különleges gazdasági övezet élvezett, amelyet már évekkel ezelőtt a külföldi beruházók fogadására rendeztek be. Az itt kipróbált adó- és vámelőírásokat alkalmazzák a tengerparti városokban is.

As iskolákban nem enyhül a zsúfoltság

A Fővárosi Tanács az idén 216 új általános iskolai tanterem felépítését tervezte, de ennél több, összesen 222 készül el. Ebből szűztervet átadnak a tanév megkezdéséig, a többi az év végéig. A középiskolák szeptemberig 52 tanteremmel gazdagodnak, további 12 pedig decemberig készül el. A szakközép- és szakmunkásképző iskolák 200 új tanuló munkahelyet kapnak. Az óvodákban szeptembertől a tavalyinál 1400-zal több gyermeket tudnak fogadni, kilencszáz-an pedig a tanévkezdéskor elfoglalhatják helyüket.

Az általános iskolák építésének műszaki készülté- gi foka gyakorlatilag teljes. Az iskolakezdésnél tehát elkerülhetők a zavarok, de jó néhány pedagógusnak, s szülőnek és gyermeknek alkalmazkodnia kell az átmeneti szűkösebb helyzethez. Ahol ugyanis építkezés, felújítás folyik, ott alkalmi tanteremként tart egy ideig a tanítás. A kerületek már értesítették a szülőket az intézkedésekről.

Az általános iskolák fejlesztésére 450 millió, az óvodákra 120 millió forint jutott az idén a fővárosban. Nem javult az építkezések, felújítások kivitelezésének minősége, következ- ző lépésként ennek javítására szeretné rákényszeríteni a kivitelezőket a Fővárosi Tanács.

Csongrád megyében a magyaránú építés ellenére is az általános és a közép- iskolákban is zsúfoltság lesznek a tanterem az ósi tanévkezdéskor. A VI. ötéves tervben megépítendő 152 tanteremből eddig 82 készült el. A megyei szervek nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a hátralévő időben a hiányzó 70 iskola- terem elkészüljön, és időben az oktatás szolgálatá- ba állhasson. Az idén 40 általános iskolai tantermet kellene átadni, ebből Szegeden és Szentesen egy-egy 16 tanterem iskolát; Kisz- teleken és Hódmezővásár- helyen 4-4 tanteremmel bővül egy-egy régi iskola. Szeged-Rókuson egy 150. Sándorfalván pedig egy 75 férőhelyes óvoda mielőbbi befejezésében reményked- nek az illetékesek.

Az iskolák felújítására 60, karbantartására pe- dig 30 millió forint áll rendelkezésre. A felújítás változatlanul gondot okoz, kivált a fűtéskorszerűsítés. Az idén valamivel jobban haladnak ezek a munkák, de nem valószínű, hogy mindenhol befejeződnek a tanév kezdetére.

Az oktatási eszközök gyarapítására és korszerű- sítésére több mint 5 mil- lió forintot használhatnak fel az általános és közép- is- kolák, a szakmunkásképzés feltételeit pedig 3 millió 300 ezer forint értékű esz- közkel javíthatják.

Hajdú-Bihar megyében elsősorban a megyeszékhelyeken okoz gondot a bölcsőde: férőhely ugyan van elegendő, de nem ott, ahol a kisgyermek élnek. Például Debrecen legújabb lakótelepén, Tócoskerten, a megüresedett 30 bölcsődei helyre több mint 200 kis- gyermek „jelentkezett”. A városi tanács a szülők munkahelyének útvonalába eső bölcsődékben tudja csak elhelyezni a gyerme- keket, a kicsiket — ellen- tétben az óvodásokkal — nem szállítják autóbuszok- kal.

Az óvodai ellátással — a korábbi időszak társadalmi akcióinak köszönhetően — nincs különösebb baj sem Debrecenben, sem a megye többi településén. A lakó- telepeken ugyan kevés a férőhely, de a városköz- pontban, a kertészekben van szabad kapacitás.

Debrecenben a VI. ötéves tervben 155 általános isko- lai tanterem építését írán- yozták elő, s ebből eddig az időarányos 94 helyett csak 88 készült el, ráadá- sul egyéb ok — középisko- la-alapítás — miatt 14 tan- terem megszűnt. A város csaknem 25 ezer általános iskolása 804 tanulócsoport- ban és 662 osztályteremben tanulhat. A megye több településén a Hajdú me- gyei Állami Építőipari Váll-alat panelszerkezetű, úgy- nevezett Hajdúváz-típusú iskolát épített; ezek több célú hasznosításra alkal- masak. De most már nem is a megépültek, hanem a még megépülésre várókkal van gond, mert a tanácsi szerveknek kevés a pénzü- kerre.

★

Győrt az új tanévben a korábbiaknál népesebb iskolás korosztályok miatt különböző átszervezésekre kerül sor. A város egyik kerületében általános isko- lai célokra vesznek igény- be óvodát, mivel a férőhe- lyeket így jobban ki tud- ják használni. Győrtött egyébként minden óvodai és bölcsődei igényt ki tud- nak elégíteni. A szülők egy részének legfeljebb arra kell vállalkoznia, hogy a lakóhelyüktől 2-3 kilomé- teres távolságra vigyék gyermekeiket.

A városi tanács már döntött arról, hogy a fel- szabaduló épületeket, tan- termeiket az új igényeknek megfelelően kell hasznosi- tani. Így a felújított Kun Béla Általános Iskola négy tantermében az ősszel köz- gazdasági szakközépiskola- sok kezdik meg a tanulást. A két iskola néhány perces sétára van egymástól.

A Ferihegyi repülőtér új szerelőműhelye

KGST-országok

Bővülő együttműködés

A KGST-tagságok együtt- működésében az államközi és minisztériumok közötti meg- állapodások mellett, mind na- gyobb jelentőségűek a közvet- len vállalati kapcsolatok. A termelési kooperációk kiszé- sítését és továbbfejlesztését a KGST-országok legutóbbi csúcserkeztésén az együttmü- ködés egyik legfontosabb irá- nyaként határozták meg. En- nek érdekében a tagországok elhatározták, hogy megterem- tik a vállalatok közös tevé- kenységének feltételeit is.

Gyártás kölcsönben

A Fegyver- és Gázkészülék- gyár az NDK-beli dessauai gáz- készülékgyárral abban állapo- dott meg, hogy kölcsönösen átadják egymásnak olyan ter- mékeik gyártását, melyek- náluk eddig gazdaságtalanul készítették, de a másik fél, adottságainál fogva, kifizetődő- en állíthat elő. A szakosodási egyezmény alapján a magyar vállalat szállítja a cirkogeje- rek főbb részegységeit a dessauai gyárnak, ahol ezeket késztermékké szerelik össze.

Hasonlóképpen látja el a hazai piacot kis méretű víz- melegítővel a FÉG; ezek főbb részegységei az NDK-ból ér- keznek, majd itthon állítják össze késztermékké. Mindkét vállalat időről időre fejleszti a gyártásmegosztás keretében szállított termékét, legutóbb 1982-ben váltották fel korszerű típusú a régi konstrukciót, legközelebb pedig várhatóan 1986-87-ben jelentkező ter- mékük továbbfejlesztett válto- zatával.

Rajzasztal sorozatban

A Villamos Automatika Fő- vállalkozó és Gyártó Vállalat az NDK-beli Zeiss Művekkel közösen automatikus vezérlésű csillagászati távcsöveket ké- szít. A beépített mikroszámí- tógéphe a csillagásznak csak a megfigyelni kívánt égitest nevét, illetve jelzését kell be- táplálnia, ezután már az auto- matika keresi ki az égbolt koordináta-rendszerében a csil- lagot, majd gondoskodik arról, hogy Földünk mozgását is szá- mításba véve, „rajta marad- jon” a célon.

Eddig három ilyen berende- zést készítettek, melyekhez a vezérlést a Vilati, a gépészeti és optikai részeket pedig az NDK-beli partner szállította. A két vállalat munkájának másik eredménye az a már sorozatban gyártott rajzasztal, amely a hagyományos íróesz- közök mellett fényugárral is rajzol.

A vállalatok összefogásával a nehéz gazdasági viszonyok ellenére is jó lehetőség nyílik a jelentős szellemi és anyagi

ráfordítást igénylő kutatások- ra, azok mielőbbi gyakorlati hasznosítására. A magyar gyá- rak és intézmények eddig több mint kétezer tudományos-mű- szaki együttműködési megál- lapodást kötöttek szocialista országokbeli partnereikkel.

A Diósgyőri Gépgyár és a szovjetunióbeli Kábelipari Tu- dományos Kutató Intézet munkatársai például a szovjet megrendelők igényeire igaz- odba közösen fejlesztik a kor- szerű kábelgyártó gépeket. A DIGÉP ezen termékeinek leg- nagyobb vásárlója a Szov- jetunió. Most éppen a tele- fongyártó, illetve az érpáro- sító automata gépsorok és az ugyancsak automatizált tele- fonkábel-gyártó berendezé- sek megalkotásán munkálkod- nak.

Galliumüzem

Az Ajkai Timföldgyár kísér- leti üzemében a szovjet kutatók által kidolgozott olyan új technológia adaptálását kezd- ték meg, amely egy igen ritka fém, a gallium előállítását korszerűsíti. Az ehhez szükséges berendezések is a Szovjetunió- ból érkeztek. Az eljárásnak nagy előnye más technológiák- hoz képest, hogy a gallium elő- állításához nem kell higanyt használni, így kíméli a kör- nyezetet. A timföldgyártás sor- án nyert és feldolgozott galli- umot szinte teljes egészében exportálják. Mivel a kereslet egyre nő, távolabbi tervek sze- rint újabb galliumüzemet léte- sítének. A gallium igen fontos anyaga a számítástechnika: és mikrohullámú távközlési be- rendezésnek.

Több földgáz Hajdúszoboszlóról

A Nagy-alföldi Kőolajfel- dolgozó Vállalat hajdúszoboszlói üzeme az év első felében 90 millió köbméterrel több gázt adott a fogyasztóknak, mint a megelőző esztendőben. A fo- gyasztás növekedése mutatja az energia-háztartás és -fel- használás átrendeződését. Az idén már egész sor helyen: gyárban, mezőgazdasági nagy- üzemben, háztartásban fűtöt- tek, melegítettek, főztek olaj helyett földgázzal. A hajdú- szoboszlói üzem az év első fe- lében áttervezett 650 millió köbméter gázt juttatott az or- szágos hálózatba, a gáz 60 szá- zaléka a hajdúszoboszlói nagy- és kiskifogyasztókhoz áramlott.

Tudományos kongresszus Budapesten

Téma a fogpótlás

Budapesten rendezik meg au- gusztus 29-31. között az Euró- pai Fogpótlástani Társaság — a Magyar Fogorvosok Egyesü- letének közreműködésével — tudományos kongresszusát. A szervező bizottság elnöke Fá- bián Tibor professzor, aki egyben a Magyar Fogorvosok Egyesülete fogpótlástani szak- osztályának, valamint az Euró- pai Fogpótlástani Társaság- nak is az elnöke. Vele beszél- gettünk a kongresszus prog- ramjáról, s a fogpótlásban az utóbbi években elért ered- ményekről és az új eljárások- ról.

Megfelelő higiénia

— A fogak korai elvesztése — a szuvasodás vagy a fogágy megbetegedése következtében — ma már a fejlett ipari or- szágokban olyan gyakori, hogy népbetegségnek számít. Ma- gyarországon mintegy 5 millió embert érint. A fogak pótlása egészségügyi és esztétikai szempontból egyaránt fontos. A háromnapos kongresszus központi kérdése: melyek a fogak pótlásának legideálisabb módjai, megoldásai?

Az utóbbi években valóban sokat fejlődött a fogászat, új anyagok, új eljárások segítik az orvosok munkáját. Sajnos, a civilizált országokban az em- berek többsége korábban ves- zítte el fogait, mint az a bioló- giái öregedés következtében természetes volna. Közrejá- t- szik ebben a helytelen táplál- kozás, bizonyos öröklött alkati adottságok, és sajnálatos módon a nem megfelelő szájhigiénia. Az elvesztett fogak- kat mindenképpen pótolni kell. Ez több szempontból is fontos. Az esztétikai hatáson túl lé- nyeges, hogy az illető a táplá- lékot jól meg tudja rágni, de fontos a pótlás a megmaradt fogak védelme szempontjából is. Ha az elvesztett fogakat hosszabb ideig nem pótolják, akkor a megmaradt fogak el- mozdulnak, „elvándorolnak” a helyükről. Megterhelésük na- gyobb, amelynek következté- ven ezek élettartama is rövi- debb lesz. Talán kevésbé tu- dott, hogy rágás közben álta- lában 30-50 kilogramm erőha- tást éri a fogakat, de szélsősé- ges esetekben mértek már 250-300 kilogrammot is.

Túlértékelt előnyök

— Mióta létezik fogpótlás? — Majdnem egyidős az em- beriséggel. Ezt bizonyítja az ókori ásatásokból előkerült számos lelet. Már az idősá- mítás előtti X-IX. századból maradt fenn kezdetleges fog- pótlás. A mai Olaszország te- rületén élő etruszkok arany- pántokkal a maradék fogak- hoz rögzített, hidszerű foga- kat készítettek. A pótfogakat — amelyek csontmaradványok vagy emberi fogak voltak — az aranyvázhoz legtöbbször szegecsekkel erősítették.

A modern fogpótlás megte- remtőjének a XVIII. század- ban élt Fauchard-ot tekintjük. Számos új technikai eljárással,

megoldással gazdagította a tu- dományt. Fejlődtek a műszaki tudományok is, s így új anya- gok kerültek forgalomba. Kö- zülük döntő jelentősége a fo- gászatban a porcelánnak és a kaucsuknak volt. A fejlődés természetesen soha sem áll meg, s a század harmincas éveiben megjelent a fogászati műanyag, amely a kaucsukot teljesen kiszorította. Az utóbbi években is sokat fejlődött a fogpótlásban, új anyagokat, új eljárásokat vezettek be. De ennél is fontosabb a szemlélet- változás. Az a szemlélet, amelynek alapján a technikai haladás által biztosított kü- lönböző lehetőségeket — anya- gok, módszerek, eljárások — felhasználhatjuk a foghiányok gyógyítására. Nem véletlenül használom a gyógyítás szót! A fogak minél tökéletesebb pótlására mindig törekedtek, de ez nem mindig jelentett gyógyítást. Erről ugyanis csak akkor beszélhetünk, ha a fog- pótlás a még meglévő saját fogak élettartamát is meghos- szabítja. Nem említem meg új anyagokat és új eljárásokat, mert a kiemelt általában félreértik szakemberek és pá- ciensek egyaránt, és előnyeit túlértékelik. Ez pedig hibás szemlélethez vezet, ami azt jelenti, hogy a szakemberek olyankor is alkalmazzák, a páciensek pedig olyankor is igénylik, amikor ehhez a fel- tételek nem adóttak. A lehe- tőségek növekedése, az új anyagok és módszerek bevezé- tése akkor válik értékesé, ha ezeket a megfelelő esetekben alkalmazzuk.

Anyagok, módszerek

— Önnek nemrég jelent meg úttörő jelentőségű könyve a fogpótlás tervezéséről. E té- mával eddig nem foglalkozott az irodalom.

— Ez nem egészen pontos, hogy nem foglalkoztak vele. Inkább a megközelítés volt más. Sokan éppen az előbb említett hibába estek. Egy ál- taluk „legjobb” tartott eljá- rászt igyekeztek alkalmazni, és minden foghiányt ezzel a megoldással pótolni. Vélemé- nyem szerint viszont „leg- jobb” módszer nincs. Minden esetben a beteg adottságait figyelembe véve lehet eldönte- ni, hogy melyik módszer, meg- oldás a legalkalmasabb arra, hogy ismét ép, teljes fogaza- ta legyen.

Ma már nagyon sokféle mód- szer, anyag áll rendelkezé- sünkre, és ezt kell helyesen felhasználni. A protetikai ter- vezés lényege: kiválasztani azokat az anyagokat és azokat a módszereket, amelyek a pá- ciens számára a legkedvezőbb eredményt biztosítják. Köny- vemben — amelyet a Fogtech- nikai Vállalat felkérésére írtam — ehhez szerettem volna példák sorával segítséget nyúj- tani. A kongresszus fő témá- ja is ezzel a kérdéssel foglal- kozik: olyan fogpótlásokat ké- szítsünk, amelyek a helyreálít- ás mellett a prevenciót — a maradék fogak megővését — is szolgálják.

Film készül a Bibliából

Születőben a Biblia fősze- replői Jankovics Marcell asz- talán. Sőt, több epizód képes forgatókönyve átkelt már az óceánon, s eljutott a kanadai Sefel Pictures International- hoz, amely a Pannónia Rajz- és Animációs Stúdióval kooperá- cióban készítené el a rajz- filmváltozatot. A szerződés aláírására előreláthatólag a nyár végén kerül sor. Ezt kö- vetően októberben kerülhet sor a munkálatokra.

— Évek óta dédelgetett vá- gyam ez a film — mondja Jankovics Marcell. — 1977- ben az Iskolatelevízió keresett meg az ötlettel. Elkészítettük a képes forgatókönyvet, a fő- hősök rajzfiguráit. Közben hozzákezdtem egész estét be- töltött filmemhez, a „Fehérlő fiá”-hoz, és az minden per- cemet lekötötte. Bibliatervről olvasva, az NSZK-ban élő Ra- vasz Ákos filmkészítő közve-

títésével megkeresett a kana- dai filmvállalat: programjuk- ba felvették a rajzfilmváltozat elkészítését. Egy ottani köz- vélemény-kutatás ugyanis azt mutatta: nagy érdeklődés elő- né meg e film bemutatását.

— Hol tartanak a tárgyalá- sok és a munka?

— A tervek szerint a film- mel 1987 nyarára kell elké- szítnünk Kétféle változatban dolgozzuk fel a bibliát: a televí- zió számára tizenkét, 25-25 perces epizódban, a mozik számára pedig háromszor 90 perces változatban. Ez utóbbi- niak címei: *Genézis, Izrael Inri*. A televíziós epizódok: *Teremtés, Ósatyák, Testvérek, Izrael Egyiptomban, Kivonulás, Birák, Királyok, Proféták, Isten születése, Mester, Krisztus király, Apokalipszis*.

— Hány rajz készül a film- hez?

— Több mint 100 ezer.

Postaládánkból

NYIKUS JÓZSEF budapesti olvasónk azt firtatja levelében, miként történik a sorsolás azok között, akik a keresztretjvényt helyesen fejtették meg. Említi, hogy ő már kétszer is a boldog nyertesek között lehetett, ám a megfajtásért járó könyvek közül csak az egyiket kapta meg.

Nos, a megfajtási határidőig beérkezett válaszok közül kiválasztjuk a jó megfajtásokat, s a beküldők neve ismeretében húzzuk ki azt a heti öt nyertest, akinek aztán postán továbbítjuk a könyvjutalmat. Olvasónk leveléből az derül ki, hogy a második nyeremény — nyilván a postai átfutási idő miatt — még útban van az intézetbe. Előfordul ugyanis, hogy egy-egy postai küldemény három-négy lapszám után kerül csak a postára, megkönnyítve így a könyvjutalmak postázását végző szerkesztőségi munkatársak tennivalóit. Olvasónknak, s egyidejűleg másoknak is azt ajánljuk, várjon türelemmel, hiszen a könyv előbb-utóbb megérkezik. Csak akkor adódik bonyodalom, ha a beküldő például olvashatatlan aláírással küldi be megfajtását, vagy például nem írja meg levélben a tartózkodási helyét, sőt, tekintettel arra, hogy az intézetben gyakran előfordul, hogy egyazon név viselői közül egyvalaki nyer, ám nyilvántartási szám híján a másik kapja meg a könyvjutalmat, célszerű ezért a megfajtást tartalmazó levélben feltüntetni a beküldő nyilvántartási számát is.

S ha mindezek után — néhány hónap türelmi idő eltelére nem érkezik meg az áhított nyeremény, nos, akkor — miként ezúttal tette olvasónk — reklamálni kell!

KAPOSVÁRI KÁROLY és LACZKÓ GYÖZŐ a Fővárosi Bv. Intézet kulturális bizottsága nevében kiegészítő megjegyzéseket fűz az intézeti rajzversenyéről írt adó, s a lapunk harmincadik számában megjelent fényképhez, s az

eseményt méltató képaláírás-hoz. Ezt írják: „Örömmel olvastuk a *Heti Híradó július 28-i számában a Fővárosi Bv. Intézet kulturális életéről szóló tudósítást. Ahogy a képaláírásból is megismerhetjük az elmúlt hónapokban megélt körletünkön a közművelődési tevékenység.*

A tudósítás azonban néhány félreértésre is okot adhat. A rajzverseny abszolút győztese — a zsűri és a közönség egybehangozó véleménye alapján — valóban Pánczél Gábor lett (aki mellesleg „cz”-vel írja a nevét), de a lapban közölt fotón nem az ő rajzi látható. A *Heti Híradó* hasábjain egy — versenyen kívül indult, ugyancsak tehetséges rajzoló — Baki András munkái láthatók. Eltekintve a levélírók utolsó mondatának kissé méltatlankodó felhangjától („Nem feltételezzük, hogy a kulturális bizottság értékelése ennyire eltérne a fotóriporter ízlésétől”), köszönjük az észrevételt. Hiszen nyilvánvaló, hogy a szerkesztőség inkább a jó ügynek szóló örömmel adott hírt az eseményről, s legkevésbé azzal a szándékkal, hogy rajzok és szerzőik fölcserélésével bonyodalmak okozzon. Az igazsághoz tartozik azonban az is, hogy a rajzverseny méltatásához felhasználta fényképet, amelyen a falijúsgy egy részlete látható, s a nyomdatechnikai eljárások után már szinte megkülönböztethetetlen rajzok, korántsem szántuk az abszolút győztes, Pánczél Gábor rajzainak népszerűsítését, mindössze illusztrációnak, jelezve, hogy a jó rajzok, íme a Fővárosi Bv. Intézetben a falijúsgyra is felkerülnek. E szándékunk tehát nem a fotóriporter ízléséről tanúskodik, s így nem is különbözhet a kulturális bizottság nyilvánvalóan megalapozott (közösség által is alátámasztott) ízlésétől, s hogy a jövőt illetően minél

kevesebb véleményeltérés legyen, íme, a kulturális bizottságnak további jó munkát kívánva, a szerkesztőség ezúton gratulál a verseny helyesen írt nevű győztesének: Pánczél Gábornak.

HETÉNYI PÉTER levele tévhitet osztat. Igaz, e tévhit már jó néhányszor megcáfoltatott, hiszen egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy a kis intézetek egyfajta családiasság jegyében igencsak gazdag kulturális programot állítanak össze, s e programok messzeemenően felkeltik az intézetben élő elítéltek érdeklődését. Hetényi Péter — mint írja — mindössze néhány hete él az esztorgomi intézetben, ám benyomásai arról tanúskodnak, hogy az itteni kulturális bizottság tudja, hogy mit akar. Nem csupán azért, mert a programok összeállítását előtti közvélemény-kutatást tartanak, s amikor csak lehetséges, figyelembe veszik a különleges kívánságokat is, hanem azért is, mert a hozzáértő elítélteket is bevonják az ismeretterjesztő munkába. Kell-e hozzáértőbb előadó, mint a helybeli, intézetben élő elítéltek (civilben orvos), ha egészségügyi felvilágosításról, a nemi betegségek veszélyeiről esik szó? Miért ne tarthatna például előadást a villamos áram élettani hatásáról az, aki odakint is e kérdéskörrel foglalkozott? Nos, az aktivitást igencsak fokozza, ha a bentiek tudják, hogy közülük való, ám felkészültebb társuk vállal előadást. Ilyenkor könyvebben születik a kérdés, meghittebb a felelet. Az ilyen előadások, tekintettel a kis intézetben élők helyzetére, hiszen szinte mindannyian ismerik egymást, valóban családiasság hangulatot teremthetnek. S a családijuktól távol élők esetében ez minden-

képpen nyereség. Az még ráadás, hogy ezek az előadások (tekintettel az előzetesekre) később a helyi stúdió programjába is beépülnek, növelve ezáltal a hallgatóság létszámát, nem feledkezve meg arról sem, hogy az egyszer már hallott ismeretek az ismétlés során megerősödnek, jobban megragadnak az emlékezetben.

SZALAI ÁGOSTON Sándorháziáról küldött levélben bevezetőül arról ír, hogy a sándorháziak is nagy figyelemmel kísérik a többi intézet törekvését, különösen azokat, amelyek élnek a kiteljesedett kulturális lehetőségekkel. „Ezúttal mi is szeretnénk csatlakozni ahhoz a nem kis kulturális hálózatához, amely a heterogén összetételű közösségeket a *Heti Híradó segítségével összefogja az egész ország területén.*” — írja, s a továbbiakban a legfrissebb sándorházi eseményekről ad számot. „Rendhagyó júliális” címmel gazdag programot állítottak össze. Nemcsak azért volt e rendezvény rendhagyó, mert az időjárás szeszélye folytán a közönség hol a főszereplővé előlépett viharfelhőket szemlélhette, megosztva figyelmét a világot jelentő deszkák szereplő társak produkciói és az átvonuló felhők között, hanem azért is, mert nemzetközi rendezvény lett a dologból. Július 22-én, Lengyelország nemzeti ünnepén az intézetben élő lengyel nemzetiségű elítéltek ünnepi műsort állítottak össze, vidáman, dalos kedvvel közöltve a közönséget. Figyelmességükre jellemző volt, hogy a jelenlévők nagy-nagy örömeire cigánydalt énekeltek ráadásul. Hosszú lenne felsorolni a júliális sokrétű programját, ám a beszámolóból kiderül, hogy a továbbiakban is együttműködik a kulturális bizottság az intézetben élő lengyel elítéltekkel, s remélhetőleg augusztus 20-án ünnepi műsorral állnak elő. Várjuk tehát Szalai Ágoston beszámolóját a majdani rendezvényről is.

T. A.

Véletlen találkozás

Ha arról hallunk, hogy valaki erőszakos halállal fejezte be az életét, újra és újra megdöbbenünk. Ha az ok a másik emberben keresendő, akkor még meg is borzongunk, mert nemcsak áldozat van, hanem gyilkos is. S ha találkozunk a gyilkossal, másként nézzük őt, mint a többi embert. No nem úgy, mint a laikus képzelet, hogy félni kell tőle. A logika szerint ugyanis senki nem öl ok nélkül, s az áldozat általában közrejátsszik saját halálában. Inkább úgy nézzük őt, mint aki elkövette a legnagyobb bűnt, s most bűnhődik, megpróbál saját magával elszámolni. Mert a jogi „el számolás” majdhogynem független az előbbtől.

Az emberölésnek sokféle motiváló tényezője lehet. Féltékenység, anyagi haszonszerzés, az áldozat vagy a tettes olyan lelkialapota, amely a végletes cselekedetet kiváltja. A személyiség torzulása, leépülése, az indulatok elszabadulása és még ki tudja mi minden.

Külön kategória az alkoholista, illetve az alkoholos befolyásoltság. Általában az alkoholista elvirozlik egy ideig az életben — kisebb-nagyobb balhékkal —, de az idegrendszer roncsolódása egyszerűen elér egy pontra, ami után az önellenőrzés megszűnik.

★

K. P. három gyermek apja volt, dolgos, családjának élő fiatalember. Ezen a májusi napon — s most bízunk a fantáziánkban — munka után nem ment haza, hanem a főváros egyik peremkerületi kocsmájában iszogott a haverokkal, nem is messze a lakásától. Persze másként is történhetett — a lényegét tekintve nincs jelentősége —, például úgy, hogy összeveszett otthon az asszonnyal, és a közeli vendéglőben a pohár mellett talált vigaszt valós vagy vélt sérelmeire. De az is lehet, hogy rendszeresen italozott, így ezen a napon is már nyomásban volt, amikor elérkezett az este, a záróra. Ekkor, és ez tény, egy üveg sörrel a hóna alatt elindult haza.

S találkozott valakivel, mégpedig a 22 éves Timándi Istvánnal, aki ugyancsak egy üveg sörrel a kezében a fejét szelöztette, hogy aztán majd nyugovóra térjen a munkásszállón.

★

Timándi István útját a végzetes estéig nyomon követhetjük. Egy nyírségi községben született, elvőgezte a nyolc általános. Édesanyja már harmadik férjével él együtt, így bár nagy a család, édesestvére nincs. A családban az ivászat, az alkohol döntő szerepet játszik, általában eből vagy emiatt pattantak ki a veszekedések. A mostohaapjával is akkor romlott meg a viszonya, amikor az italtért küldte — hiteltelbe —, de amikor erre nem volt hajlandó, a dróttal csapott végig rajta. Főlkapva a kisbaltát, egyszer és mindenkorra megfenyegette, többször nem is verte meg, de a kapcsolat végleg elromlott. A fiatalember 12 éves korában ismerte meg az ital hatását: édesanyjával pálinkát főztek. A mama a kóstólgatástól kidőlt a sorból, lefeküdt, a gyerekember pedig szabadon kipróbálhatta a pálinka hatását. Lett is alkoholmérgezés, érdekes módon mégis az erős pálinka és kísérő-

★

Bizony elképezhettek a rendőrök, amikor közölte: négy nappal korábban meglojtott egy ismeretlen embert, akiből látott először. Előbb nem a kartak himni neki, de aztán a helyszínen, majd a holttest azonosításánál őket is meggyőzte. Most ítéletre vár.

★

Gyanítom, hogy az áldozat és a közte történetekről a kíváncsianál kevesebbet tudunk. Timándi István — szerintem — emlékszik azokra a részletekre is, amelyek az egyébként értelmetlen gyilkos indulatot kiváltották. Elfogadhatónak látszik a magyarázat, hogy az ital az oka mindennek, de nem az az ital, amelyet az ominózus napon fogyasztott, hanem az a mennyiség, amelyet 12 éves kora óta megivott. S így már gyöngécske ez az önfelmentés. Az elkövetkező évek kötelező „elvonókúráján” lesz még ideje elmélkedni, noha az áldozat nem támasztható fel és három félárva gyermekén sem lehet már segíteni.

-f-

— Majd ha kérdezem, könyörgöm, majd akkor... Ez nem kaszinó... Ah, a vitézi szervezetbe is fel óhajtja magát vétetni... Csak nem? — Csak igen — szölt rá Varga, és felállt.

A hadbíró fölfelé fordította arcát. Apró szemé derűsen csillant.

— Ingerült, önértékes, rártarti — a fogoly felé fordult. — Mintha ez az úr nem is a sógora volna magának, hanem az édestestvére. Egyfajta karakter, csak más a jellem-megnyilvánulási formája — felállt, s bicégesét túlozva sétált Varga felé. — Hogy hívják?

— Varga Józsefnek. — Nem arra vagyok kíváncsi. Hogy hívták előbb? Weisz volt, vagy Weiszfeld?

— Varga voltam mindig. A dedükapám is.

— És a vallása? — Római katolikus. — És az apjái?

— A dedükapám is katolikus volt.

— És... mikor találkozott utoljára evvel az úrral? — kérdezte, s a fogolyra mutatott.

— Tegnap a cellában és először: három hete a rendőrkapitányságon.

— És annak előtte? — Ezerkilencszázkilenc tavaszán.

— Közben nem? — és egészen az arcába hajlott.

— Nem — kiáltotta Varga és hátralepett.

— Ne ugráljon, mert megvasaltam — szölt rá a hadbíró. — Álljon vigyázban — visszasántikált az íróasztalhoz, onnan sikáig nézte Vargát, aki sápadtan állt és szájaszélé remegett. A százados rágyújtott egy cigarettára, és újra iratait nézegette, újra felsorolta a kiténtetéseket és a signum laudist hangosan gúnyosan hozzátoldotta. — Igaz, tökéletesen igaz — mondta utá-

na. — A fronton úgy viselkedett, mint egy hős. De itt, aztán, mint egy nyálas kölyök — újra Vargára csillant a szem. — O, de hogy, másként... Öntudatlan, ösztönös cinkosa a vörös betyárokban. Sértegeti a Vitézi Szék-kapitányságot. Gúnyosan beszél frontbeli hősiességeről. A kommunistáknak falazó zsidó sajtót támogatja. S ráadásul és nem vagyok spicli... Van pofája a főtanácsos úr kérdésére kijelenteni: én nem vagyok spicli... S rejtegeti azt a kommunistát, aki egy letartóztatásban levő moszkvai főemisszáriushoz a kapcsolatot tartja...

— Kérem... — szölt közbe Varga. — Kérem, hadbíró úr.

— És még ezek után van pofája a Vitézi Székhez folyamodni!

— Egyszer s mindenkorra kikérem magamnak... — ordította el magát Varga.

— Fogja be a száját — üvöltötte a hadbíró, s felugrott, s az asztalra csapott. — Ha még egyszer szemtelenkedik, úgy megvasaltatom, hogy belegörbül... — Aztán újra nyugodtan, rezgéstelen hangon beszélt.

— Most arra feleljen: hol van az az ember és ki az az ember, aki magánál Esztergály Pál után érdeklődött — a fogoly arca mozdulatlan maradt. Most úrra Vargát vizsgálta. — Halljuk.

— Nem tudom...

— Nem tudja? Mit nem tud? Azt sem tudja, hol van?

— Nem tudok róla semmit! Sem azelőtt, sem azóta nem láttam.

— De igazolta magát maga előtt?

— Kérem... százados úr. — Varga megingott, elkapta a szék karfáját, különben elszédült volna. — Kérem, hadbíró úr... nincs joga kételkedni... nincs oka se...

— Erre nem felelt Varga. A szék reszkedett a marka alatt.

— És a sógorát besügni? — kérdezte a hadbíró, és mosolyogva nézte Vargát. — Rossz a lelkiismerete? Egész idő alatt figyeltem. Egyszer sem nézett a sógorára. Lelkiismeret-furdalások?... De arra

— Rosszul van? Üljön le... Majd elmúlik. Kis érlemeszedés, mi? Na, most beszéljen. Vagy várjunk? Nem? Tessek...

— Kérem, hadbíró úr, ha van róla jelentés, ott az iratok között... meg kell legyen... Áffra Nagy Mihály kollégámnak és a rendőrfőtanácsosnak is beszéltem róla, hogy eljött hozzám a kávéházba, egy ismeretlen szürke ruhás, úri külsejű, szőke hajjú, szürke szemű ember, nagy munkáskezekkel, úrnak látszott...

— Miért nem mondta meg a személyleírását a főtanácsos úrnak? Amikor kérte!

— Megtettem másnap. — Miért nem aztnap? Aznap becstelenségnek tartotta? Másnap meg nem? Aznap rádiógrammal az összes határalomásokat értesíthetjük volna.

— De miért? Iskolatársra volt. Hátha igazat beszélt? S egy ártatlan ember az én... — nyelt egyet. — Az én bemonadásom alapján kerüljön gyánuba...

— Iskolatárs is lehet kommunista. Láttunk már ilyen csodát.

— Nem volt az kommunista.

— Hát akkor miért fedezte egy napig?

— Hadbíró úr... — Varga feltápászkodott, arca újra vörösésli színekben játszott.

— Azt kérdeztem az imént, miért nem jelentette aztnap? Határozott választ kérek.

— Besügnak tartottam. — És ma? És másnap?

— Varga megsimogatta az öregasszony vonagló arcát és zsebkendőjével törölgötte anyosa szívárgó könnyeit. A hadbíró mosolygott.

— Isten vele, Mamuka. A viszontlátásra — kiáltotta a százados, és gyalog sétált ki az utcára.

(Folytatása következik)

SZÓVAL-HANGGAL

Terjedelmében szűkebb, témaválasztásában azonban bővebb a mostani összeállítás, jelölve annak, hogy bőséggel akadnak a benti élet mindennapjaival kapcsolatos témák. Ide kívánczok, hogy több helyről érdeklődtek: csak a Fővárosi Bv. Intézetben levők írhatnak ebbe a rovatba? Természetesen nem; ha a levélíró a borítékon feltünteti a „Szóval — hanggal” címet vagy megkéri az intézeti stúdió, hogy a szalagdobozba tegye bele az ő írását is, akkor mindenképpen a rovat gondozója, Bradics János kezébe kerül.

Egy kritika margójára

Örömmel és érdeklődéssel olvastuk mindannyian itt, a Központi Stúdióban Fischbein Nándor cikkét a lap június 16-i számában; az írás a KS közel egyéves munkáját elemzi tárgyilagos módon. Úgy érezzük: a gondolatok a műsorainkra érzékenyen reagáló hallgató véleményét tükrözik. Kritikáját — a helyenként erősebb hang ellenére is — köszönjük.

Fischbein Nándor írásában külön hangsúlyt kapott a „Párizsi utazás” című műsor. Ezt az összeállításunkat egymás között mi is a legkedvesebbek között tartjuk számon, s nemcsak azért él ma is élénken az emlékezetünkben, mert közel egy hónapot áldoztunk az elkészítésére. Talán akadnak, akik emlékeznek még rá: a HH is szokatlanul nagy terjedelemben, több mint fél újságdoldalon foglalkozott vele. A KS-nek azonban nem havonta, hanem körülbelül tíznaponként kell a belső terv szerint egy-egy magazint utaztatnia — következők között nincs rá mód, hogy négy hétig dolgozzunk egy-egy összeállításán. Munkánk teljes áttekintéséhez tudni kell azt is, hogy az említett tíz nappól körülbelül a fele idő jut magának a műsornak az elkészítéséhez, a többi időre szükség van a másolat megjelölő szalagvágatáshoz és -átvizsgáláshoz, a másoláshoz, a szalagdobozok címzéséhez, a kísérőlapok elkészítéséhez, Harmincöt intézetbe küldünk szalagokat!

Természetesen mindez nem jelenti azt, hogy elvetnénk a „Párizsi utazás”-hoz hasonló műsorok készítését, esetleg éppen Budapest érdekességeinek bemutatását, ahogyan azt a levélíró is megemlítette.

A Heti Híradó augusztus 4-i számában ismét jelentkezett Fischbein Nándor, mégpedig azzal a szándékkal, hogy ötletet adjon a KS munkatársainak. Be kell vallanom: ez az írás már nem hatott ránk annyira az újdonság erejével, mint az előző, ugyanis — minden jóindulata és segítőkészsége ellenére — mindössze megerősítette bennünk azt a tudatot: műsoraink körülbelül megfelelnek az igényeknek. Bizonyíthatom ezt egy statisztikai adattal is: a múlt év

augusztusa óta huszonöt műsort készítettünk, ebből kilenc, tehát több, mint az egyharmada volt ismeretterjesztő jellegű.

F. N. azt írja: szívesen hallgatna olyan magazinműsorokat is, amelyek más intézetek életéről, hétköznapjairól tudósítanak. Az elmúlt esztendő alatt két ilyen összeállítás készült. Hogy miért nem több? Ez nem a mi hanyagságunkon múlt, hanem azon, hogy ennyi anyag gyűlt össze máshonnan. A házi stúdiók meglehetősen passzívok; négy van mindössze, amely kiemelkedik a csöndes többségből — ezúton is köszönjük a márianosztraiak, a sopronkőhidaiak, a balassagyarmatiak és a kalocsaiak aktivitását. Harmincöt a négyhez: meglehetősen rossz arány. Úgy érezzük, egy kissé magunkra hagyatva végezzük a munkánkat.

Az „Ötleteim” című cikk szerzője azt írja: szívesen hallgatna „forumműsorokat”, azaz olyan összeállításokat, amelyek a hallgatók kérdései alapján dolgoznak egy-egy témakörrel. Egy-egy ilyen műsor elkészítése megint csak nem rajtunk múlik, hanem azon, hogy kapunk-e kérdéseket, illetve konkrét témajavaslatokat. Vagy sem!

Aligha kell bizonygatnom: a hallgatók és a KS csak együtt tud igazán jó összeállításokat készíteni. Minél előbb megerősödik a két „fél” között a kapcsolat, annál gyümölcsözőbb lesz az együttműködés.

★

Következzék még egy kis előzetes a KS legközelebbi műsorából, amelyben szeretnénk — stílusosan — a nyár, vagyis a kikapcsolódás, a pihenés hangulatához kötni. Kabarérszletekből, népszerű slágerekből, rádiós bakijüteményből és természetesen saját, benti életünk néhány mulatságos epizódjából készítettünk egy kis egyveleget. Reméljük, sikerül a hallgatók számára is szereznünk néhány kellemes percet, ami alatt elfeledhetik kissé a gondokat...

Bradics János
Központi Stúdió

Nem először van szó ezeken a hasábocon az intézeti stúdiók és a Központi Stúdió közötti egyirányú kapcsolatáról — azaz, csak a KS küld anyagokat, a többiek nem, vagy csak alig-alig. Tapasztalataim szerint ennek két oka van: a kis intézetekben általában nincs is külön stúdiós, hanem valamelyik nevelő kezeli a készülékeket. Gyakran hivatkoznak a nagy intézetekre arra, hogy sem gyakorlatuk, sem technikai felszerelésük nem megfelelő „válasz-riportműsorok” készítéséhez, s mindezeket kívül idejük sincs rá elegendő. Az érvelés részben elfogadható, két okból is. Az egyik az, hogy a „nagy” intézetek stúdiói általában tevékenyen kiveszik a részüket a helyi kulturális élet szervezéséből, esetenként irányításából, csak mindezek után stúdiósok: idejük tehát valóban szűkre szabott. A másik: technikai felszereltségük inkább abban az irányban fejlődött, hogy lejtársani tudnak jó hangminőségben, nem pedig rögzíteni-összeállítani. Kevés helyen találkoztam például igazán jó mikrofonokkal — ezek nélkül pedig bajosnak lehet riportot készíteni. Ide kapcsolódik még egy szemléletbeli ok is: általában mindenütt „kés” műsorokat szeretnének összeállítani, hiszen ilyeneket hallanak a rádióban, ilyeneket kapnak a Központi Stúdióból. A vágás pedig az úgynevezett „kis magnókon” (tehát nem a KS-ben és a Rádióban használt stúdiomagnókon) meglehetősen nehézkes, bonyolult. Az lenne a jó, ha — ott, ahol van jó mikrofon — négy-öt-hat ember körbeül a mikrofont, elbeszélgetnek valamiről, megrögzítik valamit — és a stúdiós ezt a vágtatlan szalagot küldeni el. Kés műsorokat valóban nehéz házilag csinálni — de felesleges is!

Ami a visszajelzést, a kritikákat illeti, tényleg érkezik több. A rádióban és a televízióban az a gyakorlat, hogy minden héten kijelölnek a különböző osztályokon egy-egy munkatársat, aki figyeli a műsort, és egy héten egyszer beszámol a műsorértekezleten tapasztalatairól. Összegez, bírál, dicsér — a többiek pedig (akik esetleg éppen készítői voltak az adott műsornak) elfogadják véleményét vagy szembeállnak vele. Az intézetekben a KS műsoraival kapcsolatban a könyvtáros vagy a stúdiós (esetleg mindketten, de felváltva) vállalhatná a „műsorfigyelő” szerepét, összegyűjtethetné és továbbíthatná a véleményeket. A hallgatók pedig tudnák: hozzájuk fordulhatnak, ha a KS-magazinokról van szó, ha kérdést kell továbbítani stb.

Képzőművészet — közöttünk?

Az intézetünkben legutóbb megrendezett rajzverseny bizonyította: közösségünkben sok olyan ember él, aki remekül „forgatja” a ceruzát s fejlett művészi érzékkel rendelkezik.

A rajzolás elkísér valamennyinünket az egész életen keresztül. Rajzolni kezdjük a betűket, amikor írni tanulunk — s egyfajta fölünyes rajztudás „gyümölcsseit” élvezhetjük felnőtt korban, ha valamely tárlaton egy-egy festményben gyönyörködünk.

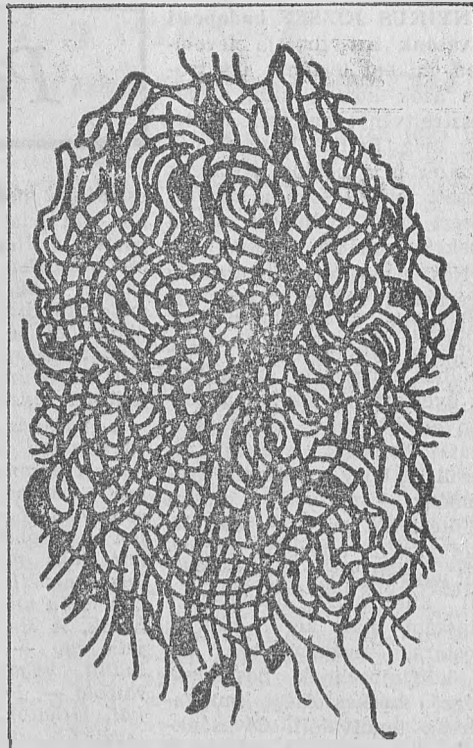
A Franciaországban feltárt sziklarajzok — amelyeket sok tízezer évvel ezelőtt az ősember készített — még kultikus jeleneteket ábrázolnak. Az „alkotók” úgy gondolták: ha pl. egy bölény sziklafalra karcolt alakját fegyverükkel „megsebesítik”, akkor a valóságban is győzedelmeskednek az állat felett. A rajz és a festészet díszítő, gyönyörködtető szerepe már az emberi kultúra magasabb szintjén kapott hangsúlyt.

Miért rajzolnak, festenek az emberek ma is, amikor a fényképezés már meglehetősen fejlett? Nehéz rá a válasz; talán a művészi fotózásnál találjuk meg, ahol már nem a fényképész, hanem a „fotóművész” a beállításban, a fény-árnyékhatások kihangsúlyozásában, a színek megválasztásában ugyanúgy alkot, mint a festő, amikor palettáját a kezébe veszi.

Annak kapcsán jutottak mindezek az eszembe, hogy itt nálunk, a Markóban is indult képzőművészeti és rajzsakkör. Nem képzőművészeket akarunk nevelni, hanem segíteni a kifejezőkészség fejlődését, formálni az ízlést és megismertetni a tagokat valamennyire a művészettörténettel — végső soron tehát bővíteni, színesíteni az általános műveltséget.

Öten vagyunk egyelőre. Reméljük, hogy ez a kis csoport idővel bővül: fog, másokban is felkelti az érdeklődést a képzőművészet iránt.

Landkammer Árpád
Központi Stúdió

A tudósítás írója egy „apróságot” nem közölt az olvasókkal: nevezetesen, hogy ő volt a képzőművészeti sakkör ötletadója, s nem kis része van abban is, hogy létrejött és működik, egy nevelő irányításával.

Még régebben eljuttatott a lap szerkesztőségébe egyet saját készítésű rajzát közül; éppen illik a tudósításhoz illusztrációként. Az eredeti cím: „Az élet” lett volna, utóbb a rajzoló „Gordiusi csomó”-ra változtatta meg, ezt tekintve véglegesnek. Mi tagadás — mindegyik meglehetősen bonyolult... (H)

Nem részletkérdés!

Befogadáskor a saját „belső” ügyei foglalkoztatnak mindenkit: a család, az otthon hagyott gondok, az elintézetlen ügyek és így tovább. Sok ember szinte gépiesen „vándorol” a befogadás külföldi állomásain, s alig-alig válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Legutóbb, amikor valakinél korábbi betegségei iránt érdeklődött az orvos, az illető csak legyintett, és inkább sóhajtott, mint mondta: „Nem mindegy? ... Részletkérdés ez most...”

Alkik nem tudnak: minden befogadotról készül egy ügynevezett „Egészségügyi törzslap”. Ezen minden szerepel, amit valaki a saját egészségi állapotáról elmond, illetve, amit az orvos észlel. Jó lenne, ha ki-ki a valóságának megfelelően tájékoztatná az egészségügyieket...

Sokszor megtörténik, hogy egyes emberek elhallgatnak

betegségeket — vagy elfelejtkeznek róluk? — mások pedig épp ellenkezőleg: föllentenek egy kicsit. Képtelen esetek is előfordulnak; nemrég valaki meglehetősen borsos állapotban érkezett be, s mindazonáltal bizonygolta: ő bizony antialkoholista! Sajnos, sokszor — enyhén szólva — nem megfelelő a testi higiénia. Szóval... ápolatlanul, piszkosan, apró „társakkal” dúsan ellátva érkeznek be néhányan. Csomagjukból azonban nem hiányoznak a márkás külföldi testápoló szerek...

A kitalált vagy eltúlzott testi bajok valódi súlyossági foka hamar kiderül, csakugyan, mint az eltitkolt betegségek. Ám mindez tetemes mennyiségű munkát ró az egészségügyi személyzetre — s mialatt ezekkel a dolgokkal foglalkoznak, a valódi betegek fordítható idő válik szűkösebbé! Ha valaki

nem érzi jól magát, s nem kerül azonnal az orvoshoz, ennek nem az orvos hanyagsága az oka, hanem a zsúfoltság az oka, hanem a zsúfoltság — sokszor álbetegekkel zsúfoltság — rendel. Erre is gondoljanak a méltatlankodók! Jó szolgálatot tehetne az egészségügyi törzslap akkor, amikor valaki az orvoshoz kerül, hiszen az csak rápillantana, s máris megtakaríthatná saját magának és a többi betegnek az újbóli kiérkezés idejét. Több embert lehetne így ellátni, kezelni a rendelési idő alatt.

A cél az, hogy mindenki egészségesen térjen vissza környezetébe, szeretteihez. Betegség esetén gyorsabb a gyógyulás, eredményesebb a gyógyítás, ha az orvos elegendő információval rendelkezik a beteg állapotáról, korábbi betegségeiről. Senki ne feledje: az egészség — nem „részletkérdés”!

Tibolya László
éü. frnok
Föv. Bv. Intézet

MENEKÜLÉS? SEGÉLYKIÁLTÁS?

(3.)

AZ ÉLET ÉRTÉKE

„Naponta több mint ezer ember hal meg a világon öngyilkosság következtében. Nincs ország, melyet ez a jelenség ne érintene, nincs ember, akinek ne kellett volna ezzel szembenéznie.”

Úgy tűnik, hogy a családban történt öngyilkosság előkészítő, szocializáló hatása nagyobb, mint más példáké, mert viselkedésmintát, helyzetmintát, konfliktusmegoldási képletet ad, ami persze önmagában még nem elég, kell hozzá a személyiség problémája, feszültsége, kellő fokú zavara.

Ma pontosabban ismerjük az öngyilkossággal járó és az azt megelőző társaslélektani folyamatokat. Az öngyilkosságot előkövetők túlnyomó többsége és az öngyilkosságot megkísérlők csaknem mindegyike közli szándékát a környezetével. Ez a momentum a megelőzés szempontjából döntő fontosságú.

Az öngyilkossági szándék közele sokféle változatban történhet, a nem szóbeli jelzések keresztül (gesztusok, mimika, hanghordozás) a szándék és a terv ismételt, határozott, világos, szóbeli vagy írásbeli közléséig. Természetesen ilyen közlések között bőven van olyan, amely nem tényleges, vagy nem

erős öngyilkossági szándékot takar. Az öngyilkossággal való fenyegetőzés és a zsarolási kísérlet mindennapos dolog. Ezek a közlések többnyire annak, vagy azoknak a személyeknek szólnak, akikkel az öngyilkosságra készülő ember intím, de egyidejűleg ellentétes érzéseket hordozó kapcsolatban van, általában, akivel lényeges gondjai, nehézségei vannak, akiktől szeretetet vagy segítséget vár, de nem, vagy nem eléggé kap meg.

Ismert tény, hogy az öngyilkossággal való fenyegetőzés arra szolgál, hogy vele az egyén kapcsolataiban érjen el valamilyen változást, hogy megmozgassa és cselekvésre bírja azt, akinek a közlése szól. A halálos komolyságú öngyilkossági kísérletet is ilyen szándék mozgatója. Az is ismeretes, hogy az öngyilkossági kísérletek után az emberi kapcsolatok az esetek nagy részében jelentős változáson mennek át: az életben maradt általában több segítséget, odafordulást, szeretetet kap, mint korábban. Tapasztalatok mutatják azt is, hogy az öngyilkossági kísérleten átesett ember veszélyeztetettségét az újabb öngyilkossági kísérletre, ha az ilyen átrendeződés, változás nem történt meg.

Az öngyilkossági kísérletet számos neves kutató dramaturkus, kétségbeesett, végső gesztusnak tartja az emberi környezet befolyásolására. Az öngyilkosság szándékának közlései pedig ezt megelőzően segélykérésnek tűnnek, segélykiáltásnak. Az öngyilkossági szándék közlésének, mint segélykérés közlésének a fel fogása utat nyit az öngyilkosság megelőzéséhez. A kétségbeesett, feszült ember szándékát valamilyen segítség, odafordulás, vagy a szándék közlését mozgató vagy akár csak részleges kielégítése a tettet elodáztatja, időt adhat. Ezzel szemben az elutasítás, a ridegség az öngyilkossági cselekedet felé taszít. A segélykiáltásból az fakad, hogy minden öngyilkossági közlést komolyan kell venni, igyekezni kell részben közvetlenül, részben a környezetet keresztül segíteni. Már maga az a tény, hogy valakinek az öngyilkossági közlését a környezete nem veszi komolyan, és nem fordul felé segítőt, a rideg, zavart emberi kapcsolatok jele.

A szeretetlen emberi kapcsolatokban a személyiségnek nem elég az öngyilkossági szándék közlése ahhoz, hogy a környezetét megmozgassa, hanem szükséges lehet az öngyilkosság tényleges megkísérlése is. Az öngyilkosságtól védő, vagy az öngyilkosság felé taszító emberi környezet komoly szerepet játszik a példaadás és az utáztás mellett.

Szerencsére vannak meleg, testvéri, segítő kultúrák is, ahol a társas kapcsolatok igen

SPORT

Budapest Nagydi

Olimpiai bajnokok a Népstadionban

Ismét rangos viadalmak ígérkeznek a Budapest Nagydi nemzetközi atlétikai verseny, amelyet augusztus 20-án rendeznek meg a Népstadionban. Németh Miklós, a viadal menedzsere jó híreket közölt: újabb világklasszisok jelezték részvételüket a budapesti versenyen. A szovjet csapat erőssége a rúdugró Poljakov, a kalapácsvető Nyikulin és Tamm, a magasugró Gyemjanyuk és a 400 m gátas Arhipenko itt lesz. Az NDK is erős csapattal érkezik az atlétagalára. A női távolugrásban indul az idei világranglista-vezető Daute, a férfi gerelyhajításban a VB-aranyérmes Michel.

A szervező bizottság ígéretet kapott a nyári játékok sztárjától, a négy olimpiai aranyéremmel büszkélkedő Carl Lewis-től, hogy augusztus 20-án 100 méteren rajtol a Népstadionban. Az újdonsült olimpiai bajnokok közül még Budapestre várják a 800 méteren győztes brazil Joaquim Cruzt, a háromszoros 400 méteren aranyérmes nyert Alonzo Babrest, valamint a kétszeres olimpiai bajnok Edwin Moses.

LABDARÚGÁS NB II

Megkezdődött a pontvadászat

Augusztus 19-én újtára indult a labda, megkezdődött a pontvadászat labdarúgó-bajnokság második osztályában. Még nem tudni, hogy a vesztegetési botrány érinti-e a húszas mezőnyt.

Ami az esélyeket illeti: a három volt NB I-es közül csak a Nyíregyháza tűzte ki célul a visszakerülést, míg a Volán és a Diósgyőr — legálább is előzetesen — szerényebb célokat emleget. A három újonc: a Vác, a Tapolca és a Dunaújváros valamikor már játszott ebben az osztályban, sőt a Tapolca kivételével még az NB I-ben is. Így felkerülésük csak erősíti a mezőnyt, amely az idén nagyon kiegyensúlyozottnak tűnik.

Egy mondat a csapatokról: Nyíregyháza: Dalnoki Jenő szerződésének nem hagy kétséget a célt illetően. Szekszárdi Dózsa: a biztos bentmaradásnak örülnének. Szolnok: nincs változás a keretben, az első öt hely valamelyikére pályáznak. Volán: gyengültek, morálisan is nehéz helyzetben vannak. Bakony Vegyész: a biztos bentmaradás a minimális cél. Hódgép Metripod: az élme-

zőnyben szeretnék végezni az új edző, Matesz Imre irányításával. Sopron: továbbra is a középsőmezőnybe akarnak tartozni. Debreceni Kinizsi: nincs pályájuk, de azért NB II-ek lesznek az idény végén is... Dunaújváros: a 10. hely körül szeretnék végezni. Diósgyőr: gyengült a játékosállomány, így a feljutásra kevés az esélyük. Kazincbarcika: meglehetősen „tágas” célt tűztek ki, az első tízbe kerülést. Ózd: a mezőny első felében szeretnék végezni. 22. Volán: tíz játékos ment el, így a bentmaradás a reális cél. Siófok: nem gyengültek, így a kupában a bajnokságon is jól akarnak szerepelni. Ez utóbbi nyilván a feljutást jelenti. Keszthely: biztos középsőcsapatnak tartják magukat. Nagykanizsa: az első tíz között elégedettek lennének. Vác: olyan fölényesen nyerték a területi bajnokságot, hogy mindjárt az első tízbe akarnak bekerülni. Salgótarján: az egykori NB I-es megbízható középsőcsapattá akar formálódni. Tapolca: újoncként csak a biztos bentmaradás a céljuk. Baja: a tavalyinál jobb szereplést várnak.

Vesztegetési ügyek

Bírósági ítélet...

A tavaszi szezon néhány gyanus mérkőzésével kapcsolatos — vajon ki tudja: hányadik? — kommuniké alaposan felrázta a felkészülés finanszírozásához érkezett labdarúgókat. Mint ismeretes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vizsgálói osztályán összeállított nyomozati anyag alapján az ügyészség vádat emelt összesen 16 személy — labdarúgók, sportvezetők — ellen.

A közleményhez kapcsolódó OTSH elnöki utasítás világosan jelzi, hogy az ügyben vétkeket talált „sportmunkálársak” kettős büntetést kapnak: manipulációikért nemcsak a bíróságon kell felelniük, hanem sportfegyelmi is vár rájuk.

A bejelentés óta az ügyben látszólag semmi sem történt. A rendelkezésünkre álló információk segítségével megpróbálkoztunk a várható események forgatókönyvének összeállításával.

A négy klub közül a Nyíregyházával nem tudunk kapcsolatot teremteni: senkit nem találtunk, aki nyilatkozott volna.

Bp. Honvéd, Lang Elemér elnökhelyettes: — A csapat a tervek szerint pénteken érkezett volna meg franciaországi túrájáról, de a menedzser szombatra még egy mérkőzést lekötött. A labdarúgókat nem sikerült telefonon sem utolérni, a Komora-legénység — így Nagy Antal és Varga József is — feltehetőleg csak a repülőtéren értesült az eseményekről.

Csepel, Batori János elnök: — Egyelőre várunk. Amit tehetünk, megtettük. Lazsányit, Gendurt, Kóhalmi és Kovácsot már július 16-án eltiltottuk mindenfajta sporttevékenységtől.

Volán, Martos Győző szakosztályvezető: — Nagyon reménykedünk, hogy ugyanazért

nem kapunk kétszeres büntetést. Egyébként a történekeért minden labdarúgónk — nemcsak Krómer, Hámosi és Forintos — házi fegyelmet kap.

A XX-XXI. kerületi bíróságon a dr. Busch Béla vezette büntetőtanács pillanatnyilag a háromkötetes nyomozati anyagot tanulmányozza. A vádlottakat a BTK 251-es és 254-es szakaszában lefektetett, „vesztegetés vétsége” miatt vonják felelősségre. A szankciók: egy évig terjedő szabadságvesztés vagy javító-nevelő munka vagy pénzbüntetés. Az ügyészi indítvány az utóbbi kiszabását javasolja: ennek mértéke 500-tól 180 ezer forintig terjedhet. (A vesztegetések során ideoda keringő összeg 362 ezer forint volt.)

Csékus Lajos, az MLSZ főtitkárhelyettese: — Szepesi György csütörtökön érkezett hazra Los Angelesből. A hét közepén rendkívüli elnökségi ülés lesz, amelyen nem vesztegetések ügye lesz az egyetlen téma, de mondanom sem kell, hogy ez a legfontosabb.

Csak találgatni lehet, hogy a totóügyben, majd a bajnokság végén hozott ítéletek után miként ítélik meg a mostani eset súlyosságát a szövetségben. Több álláspont összehasonlása várható. Sokan a radikális büntetés kiszabása mellett vannak: ha így történik, a Bp. Honvédnál esetleg újabb szankció várható. A Csepelt kizárhatják az első osztályból, a Nyíregyházát pedig a területi osztályba minősíthetik vissza. Valószínűbb azonban, hogy a kollektív büntetés helyett az egyéni alkalmazzák, ami viszont azt jelenti, hogy a vétkes játékosok — köztük válogatott labdarúgókat! — meghatározott időre eltiltják a sporttevékenységtől.

Lapzártáig nem született ítélet és az MLSZ elnökségi üléséről sincs hír.

Bajban a Rába

Kapus kerestetik...

Mexikóban túrázott a Rába ETO labdarúgócsapata. Az első három mérkőzés egyaránt vereséget hozott, továbbra is sebezhető a védelem, ráadásul: tulajdonképpen nincs kapus.

Mészáros és Kovács, a két kapus Mexikóban tartózkodik ugyan, utóbbinak már le is járt a szerződése, s azt eddig nem újította meg. Mészáros pedig a portugál szövetségtől még mindig nem kapta vissza magyarországi játékjogát. Legutóbb Szepesi György, az MLSZ elnöke azt üzenté Los Angelesből, beszélt a FIFA ott levő vezetőivel ebben az ügyben, és szóban engedélyt adtak arra, hogy Mészáros barátságos mérkőzéseken védjen, de tanácsuk szerint bajnokin addig ne lépjen pályára, amíg az ügy nem rendeződik.

Ha az ügy nem nyer megnyugtató elintéztést augusztus 15-ig, akkor Mészáros nem védhet a Rába első kupamérkőzésén Angliában a Man-

chester United ellen, Kovács pedig jogosan eltávozhat, Leskő, a tartalék kapus már nincs Győrött. Ulbertet Hódmezővásárhelyről nem sikerült átigazolni. Könnyen lehet, hogy a Rába kénytelen lesz ifjúsági kapusával kezdeni a bajnokságban és a kupában. (Még nagyobbban tűnik a probléma, mint az, hogy Kardos átigazolása nem sikerült.)

S még egy fordulat: Mészáros első portugál csapata, a játékosok akkori egyesületétől, tehát a Vasastól, visszakövetel 15 ezer dollárt, mondván, hogy ők a két évre szóló szerződés szerint a kialakított 30 ezer dollárt kifizették, de a játékos csak egy évet töltött náluk, s utána egy másik portugál klubhoz szerződött, így a pénz fele visszajár. Ha ez valóban így van, akkor vajon ki adja vissza a 15 ezer dollárt? Erre a kérdésre bizony nem valószínű, hogy nálunk érdemben sokat tudnának válaszolni.

MEZEN: MÁRKA, NADRAGON: TRIÁL

Szponzor is kell

Pályán kívül is szolgál néhány meglepetéssel az FTC. A tavalyi szezon elején a klub vezetői bejelentették, hogy bevételeiket a Márka üdítő italok reklámzásáért kapott pénzzel is növelik. Az újabb hírek szerint a labdarúgók — a frissítő népszerűsítését megtartva —, még játékosabbak lesznek: legalábbis, ami a feliratokat illeti.

— Játékosaink az első bajnoki fordulótl kezdve nadrágukon viselik a TRIÁL-feliratot — mondta Pusztai László, a szakosztály vezetője. — A Márkát változatlanul favorizáljuk: a két szponzorral kötött megállapodás nem „üti” egymást, a két vállalat érdekei a futballpályán sem ütköznek.

— Mire költethetik a Márka—TRIÁL-pénzt?

— Röviden: működési kiadásokra. Tehát, utaztatásra, pályafenntartásra, szerelésvásárlásra. A játékosok nem premizálhatók belőle.

Reklám és a sportolók

Citius, altius, fortius... Vagyis gyorsabban, magasabban, messzebbre —, így szól az olimpiai jelmondat, amit egészen biztos, hogy egyéni módon értelmez majd néhány pénzügyes, a Los Angeles-i játékok után. Az ő felfogásukban így alakul a három szó jelentése: „minél rövidebb idő alatt, a legkisebb befektetés ellenében, a legnagyobb haszonnal”.

Egyszerűen az alapvető üzleti szabályok diktálják ezt az újfajta megvilágítást, s ebben a szemléletben nincs is semmi új, meglepő. Hiszen ez is Amerika. Ki lepődhet meg azon, hogy ebben a világban a sport és a pénzrel való sáfarkodás erősebben fonódik össze, mint bárhol a világon.

A tiszteletet parancsoló, nagyszerű eredmények kapcsán jutott eszembe, hogy sokan lehetnek például az atlétikai versenyek színlőlyén, a Coliseumban vagy az uszodában, akiket csak mellékesen érdekelnek a nagy csaták, a kivételes küzdelmek.

Eberen figyelik a gazellaként száguldó sprintereket, a dinamitlábú ugrókat, a torpedóként haladó úszókat és a többi klassziszt, s keresik-kutatják, hogy kiben mennyi üzleti lehetőség van, és ki mennyi hasznot hozhat egy másik versenyben, a cégek vetélkedésében.

Hiszen most egy olimpiai bajnokkal mindent el

lehet adni: a fogpasztától az összecusukható cilinderig. Korábbi tapasztalatok igazolják, hogy sok kivételes tudású sportoló részegült meg egy lényegében jelentéktelen összegtel, s hátat fordított a sportpályának, hogy például az amerikai futballban legyűen csak mézesmadzaggá váljon élelmes reklámfőnökök kezében.

Egészen biztos, hogy ezek az urak a legnagyobb harcot most Los Angelesben, a négyszeres olimpiai bajnok Carl Lewistől folytatják, mert jól tudják, hogy aki őt megszerzi, az nagy halat fog, és hosszú időre lekörözheti partnereit a pattogatottkukoricaszermagban vagy a sporteszközgyártás terén.

A 25 éves, 180 centi magas szuperatléta azonban más tervekkel: újságíró akar lenni, még közelebbről tévériporter. A búcsú gondolatát pedig egyelőre elhessegeti magától, mert szeret győzni, imádja a közönség tapsát; meg aztán nincsenek is anyagi gondjai. A Nike névre hallgató sportszer mammutcégétől évi 160 ezer dollárt kap.

Kit érdekel, ez a lényeg, hogy folytassa! Mert a világon még nagyon sok helyen akarják látni, megcsodálni e harmónikus mozgású, extraklasszista. Pusztán nevének hallatán is megtelnek a lelátók. Ma Carl Lewis az atlétika valódi propagátora, személyes varázsával; szponzora.

Regőczy-jégtánccentrum

Gyakori vendége mostanában a BS-jégtáncosok a Regőczy-Sally duó. Olyan intenzitással edzenek, mintha visszataratásra készülnének.

— Erről szó sincs, nincs honnan visszatérni, hiszen nem is mondtunk búcsút a jégnek — mondta a páros hölgytagja. — Mindössze arról van szó, hogy meg kell ragadnunk a lehetőséget a gyakorlásra, mert hosszabb időre szétválnak útjaink Ardrissal.

— ?!... — Csak időszaki válásról van szó, továbbra is együtt lépünk fel, de két évre az Egyesült Államokba utazom. Bostonban én leszek a Regőczy Krisztina jégtánccentrum szakmai igazgatója.

— Hogy került sor erre a szerződésre?

— Az elmúlt hónapokban több alkalommal is felleptünk Bostonban. Akkor kerestek meg a Skating Klub igazgatója, s felkért, vállaljam el a klub jégtáncosainak irányítását. Sokáig gondolkodtam, de ő azt mondta, ismeri szakmai fel-

készültségemet. Ajánlólevelem kitűnő volt. Egy évvel ezelőtt ugyanis a franciaországi Morzinében én voltam Betty Callaway első asszisztense, azaz a nagyszabású edzőtáborozáson, amelyen 12 ország legjobb táncosai vettek részt.

— Milyen körülmények várják?

— Első megbeszélésünkkor még csak arról volt szó, hogy a klub versenyzőivel kell foglalkoznom. Azóta bővült a kör. A keleti part Központi Jégtánc Iskoláját irányítom majd, de lesznek tanítványaim Svájc-ból, Kanadából és Skóciából is.

— Sokan abban reménykedtek, hogy itthon fog tanítani. — Eddig is segítettem, és a jövőben is számíthatnak rám. Elhatároztam, hogy saját költségemre, az általam legjobbnak tartott fizetel táncospárt magammal viszem, akik nálam főgnak lakni.

— Választott már?

— Igen. Ha az OTSH is hozzájárul, akkor Kerekes Krisztina—Szentpéteri Csaba kettős jön velem.

Újból Török az elnök

A Szombathelyi Haladás labdarúgónak új vezető edzője: Rátkai László (40 éves). Megbízatása két esztendőre szól.

— Tervei? — Az egység helyreállítása a legfontosabb. A játékosok egymás közötti és a vezetőkkel szemben fennálló ellentétei miatt a múlt szezonban gyengébben szerepeltünk.

— Milyen változás várható a keretben?

— Fitos József, aki az MTK-hoz készült, további öt évre itt marad. Dobány és Preszeller viszont elment. Dobány nem érezte jól magát nálunk, Preszeller sokat tett a Haladásért, megérdemli, hogy nagy csapatban játsszon. Szabó Ferencet nem kötöttük újabb szerződés, a Sopron érdeklődik utána. Hoz-

zánk került a balhátvéd Vörös és a csatár Pados.

A klubnak nemcsak „új” edzője, hanem „új” elnöke is van. Török Péter esete valószínűleg egyedülálló. Elnökből lett edző és a kitérő után most újra elfoglalja régebbi munkakörét.

— A megyei vezetők felkérése megtisztelő volt, mégis sokáig gondolkodtam, hogy elfogadjam-e. A Bp. Honvéd hívott pályaedzőnek. Kit hagyna hidegen egy ilyen lehetőség? Eddig csak Szombathelyről „láttam” a labdarúgást, bár a nemzetközi szakirodalmat Renato Ferrari, a Milan sajtófőnöke régóta hűségesen megküldi részemre. Másfél hónapig halogattam a döntést: baráti köröm, a főiskola — ahol változatlanul tanítok —, minden ideköt.

Ki az a Bacsó?

Új arc a kispadon

Ki az a Bacsó? Ezt találgatták a szurkolók, amikor híre ment, hogy az új idényben Bacsó István irányítja a Tatabányai Bányászt.

— Valóban, ki is az a Bacsó István?

— 50 éves vagyok. 1957-ben tanári diplomát szereztem a Testnevelési Főiskolán. Rövid kitérő után, 20 évvel ezelőtt kerültem vissza a TF-re, a sportjáték tanszékére adjunktusnak. Szakterületem a labdarúgás, szakedzői minősítéssel rendelkezem. Természetesen, annak idején én is fociztam, igaz nem válogatott szinten. A Láng Gépgyár NB II-es csapatában játszottam.

— Egyik pillanatról a másikra bukkant fel a neve egy NB I-es csapatnál...

— Való igaz, de úgy gondolom, ez csak Magyarországon meglepő, mivel nálunk hagyomány, hogy az egykoron híres játékosok „bérlik” a kispadot. Jó előiskoláim voltak. Az elmúlt időszakban évekig dolgoztam több NB I-es klubnál

pályaedzőként, sőt két alkalommal a válogatott munkájában is részt vettem.

— Hol és mikor esett át a tűzkeresztségen?

— A Budapesti Honvédnál kerültem a mélyvízbe, amikor Mészáros József betegsége után Faragó Lajos lett az edző, majd Tichy Lajossal dolgoztam együtt. Innen kerültem a válogatotthoz, amikor Kovács Ferencet nevezték ki szövetségi kapitánynak. A következő állomás a Fáy utca, ahol először Kovács Ferenc, majd Bundzsák Dezső volt a „főnököm”. Ezt követően ismét a válogatott munkájában segédkeztem, Mészáros Kálmán mellett.

— Önálló csapata eddig nem volt. Nem fél a feladatokról?

— Az elmúlt évben Dubaiban dolgoztam. Csapatom ötödik lett. Régebben azért nem vállaltam a vezetőedzői posztot, mert erre másodállásban nincs lehetőség, én pedig nem akartam megvárni a TF-től. A Tatabányával is csak egyéves szerződést kötöttem, s erre az időre fizetés nélküli szabadságot kaptam a főiskolától.

— Hol tartanak a felkészülésben, és ki ellen mutatkoznak be az NB I-ben?

— Sajnos, turnéelképzeléseink nem realizálódtak, pedig komoly meccsek nélkül ma már igen nehéz formába lendülni. Rangadóval debütálók, szeptember 2-án a Rába ETO ellen.

HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
Budapest
V. Steindl utca 8. sz. 1054
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Év. Országos Parancsnoksága
84-4126. Szikra Lapnyomda,
Budapest